(prevod)

Lep pozdrav vsem prisotnim, hvala, da ste danes tukaj z nami.

Lepo pozdravljam in se zahvaljujem državnemu sekretarju za obrambo Eriku Kopaču, čigar prisotnost dokazuje nenehno pozornost najvišjih slovenskih oblasti do današnje slovesnosti.

Prav tako se zahvaljujem županom, civilnim in vojaškim oblastem ter vsem vam; vaša navzočnost pomembno prispeva, da je ta naš letni dogodek posebno živ in prisrčen.

Posebno priznanje gre tistim, ki dan za dnem, na predan način in pogosto tudi prostovoljno, skrbijo za ohranjanje in vzdrževanje tega mesta, ki ga obiskujejo ljudje iz najrazličnejših okolij in je usidrano v spominu velikega števila ljudi.

Spomin je prvi koncept, na katerega bi se rad osredotočil. Zdaj, 109 let po tragičnih dogodkih, ki so ime tega kraja zapisali v zgodovino, se po sili razmer razblinjajo osebna zaznava in čustva, ki ohranjajo spomin na ljubljeno osebo. Ostajajo pa spomini, ki se prenašajo iz roda v rod, in institucionalni spomin. In ta spomenik nas nagovarja, da se spomnimo preteklega dogajanja. Stotisoči ljudi – kajti vsak vojak, tako kot sleherni od tu prisotnih, je najprej in predvsem človek – so bili pozvani, spodbujeni, prepričani ali preprosto prisiljeni, da ubijajo in umirajo v grozljivi igri z ničelno vsoto. Hrepenenja, zamisli, načrti, čustva, neskončne možnosti za prihodnost, so poniknili iz razlogov, ki se danes zdijo težko razumljivi in zagotovo ne morejo upravičiti žrtev, ki so jih zahtevali.

Spomin je tesno povezan s spominjanjem, kar neposredno nagovarja nas, ki smo danes prisotni tukaj v Kobaridu. Poklicani smo, da se spomnimo žrtev strašljive vojne, ki ji moramo nameniti prostor v naših mislih. Poklicani smo, da se spomnimo preteklih dogajanj, da je bila mirna dolina, kjer zdaj stojimo, pred 109 leti neznosen pekel, da so konflikti še vedno prisotni v bližnji in prijateljski Ukrajini in drugje in da je mir dragocena dobrina, ki jo je treba varovati in v celoti doživljati.

Od tega mesta, od ostankov jarkov in zaklonišč, ki so kazili to pokrajino, poteka zdaj Pot miru. Ta dragocena in hvalevredna pobuda mednarodnega značaja skuša zaobjeti čim več ljudi, da razmišljajo in se spominjajo preteklosti, da se podobno klanje ne bi nikoli več ponovilo.

Mir – primarna dobrina, prednostni vsakodnevni cilj – vodi v prijateljstvo, sodelovanje in skupno načrtovanje ter delitev skupnih prepričanj. Odličen primer tega smo imeli lansko leto, ko sta bili Nova Gorica in Gorica skupni in čezmejni evropski prestolnici kulture. Šlo je za uspešen in izjemno simboličen eksperiment, ki je uspel spremeniti mejo, ki ločuje, v stičišče.

Verjamem, da je to sporočilo, pri katerem se moramo zamisliti. Ubijanje in umiranje zaradi premikanja meja in njihovega širjenja morata postati tabu naše civilizacije. Kajti, da se navežem na slovensko himno, onkraj meje ni vraga, ampak sosed. Človek, kot smo mi, s katerim se je prijetno srečevati.

Hvala.